

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti
Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(maktabgacha ta'lim) 2-bosqich
magistranti Ergasheva Nigora
Tel: +998996692389*

Annotatsiya: Ushbu maqolada MTT tarbiyalanuvchilarida vatanparvarlik hissini shakllantirish va uni rivojlantirish uchun kerak bo'ladigan bir qancha pedagogik usul va shakllar haqida yoritib o'tilgan.

Tayanch so'zlar: Maktabgacha ta'lim tashkiloti, Vatan, vatanparvarlik, mehr-muhabbat, insoniylik, milliylik, qadr-qimmat, do'stlik.

Педагогические основы патриотического воспитания дошкольников

Аннотация: В данной статье рассматривается несколько педагогических приемов и форм, которые понадобятся для формирования и развития чувства патриотизма у воспитанников дошкольной образовательной организации.

Базовые слова: дошкольная организация, Отечество, патриотизм, доброта, человечность, национальность, достоинство, дружба.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda vatanparvarlik ruhini shakllantirish oilada ota-ona tarbiyasidan tashqari ta'lim tashkiloti pedagogik hodimlarining oldiga qo'yilgan katta vazifadir. Bolalarni tarbiyalash, ularga ta'lim berish, ijtimoiy jamiyatda o'z o'rnini topishi, kelajagini to'g'ri yo'lga qo'yishlarida katta ahamiyatga ega. Zero, inson umri davomida oladigan ta'lim va tarbiyasining 70% (foiz)ini besh yoshgacha bo'lgan davrni tashkil qiladi.

Bolalarni tarbiya davrida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi, "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" (Davlat standartlari), "Ilm yo'li" variativ dasturlari orqali ishlab chiqilgan va joriy etilgan mashg'ulot jarayonlarida rivojlanish sohalari bo'yicha maqsadlar aniq xizmat qiladi.

Shu o'rinda ma'lumki maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bola tarbiyasi pedagogik asoslangan ta'lim dasturidagi o'yin faoliyati bilan ochib beriladi. Bola hayotiga asosiy ta'sir qismini didaktik o'yinlar bilan ta'lim va tarbiya brib boriladi. Vatanparvarlik

tushunchasini bola ong osti psixologiyasiga singdirish, uni o‘tmish bilan tanishtirish, kelajagini tasavvur etish qobiliyatini shakllantirar ekanmiz qo‘yidagi maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik hissi bilan tarbiyalash usullari bilan tanishib chiqamiz:

- ekskursiyalar va maqsadli yurishlar. Bu mahalliy muzeyga, harbiy shon-sharaflar yodgorligiga va boshqalarga sayohat qilish;
- tarbiyachining hikoyasi;
- Aholi punktining ko‘rinishidagi, bolalar bog‘chasida va shahardagi odamlarning mehnatlari uchun o‘zgarishlarni kuzatish;
- ona shahar, mamlakat, uning tarixi haqida suhbatlar;
- suratlar, filmlar, slaydlarni namoyish etish;
- audio yozuvlarni tinglash. Masalan, mamlakatning madhiyasi, rus o‘rmonining qush ovozi va h.k.
- folklor asarlaridan foydalanish (maqollar, so‘zlar, ertaklar, o‘quv qo‘shiqlari, o‘yinlar);
- xalq amaliy san‘ati mahsulotlari (rasm, kashta va boshqalar) bilan tanishish;
- mashhur shoirlar, rassomlar, bastakorlar va boshqalar bilan tanishish;
- mavzuli ko‘rgazmalar tashkil etish;
- jamoat va taqvim bayramlarida ishtirok etish;
- Bolalarni ijtimoiy foydali ishda ishtirok etish.

Eng yaxshi maktabgacha ta‘lim tashkilotlarining tajribasi shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarning vatanparvarlik tarbiyasi vositalaridan foydalangan holda axloqiy va vatanparvarlikning shakllanishi jarayonlari samarali bo‘ladi: folklor, bolalar adabiyoti, musiqa, o‘yinlar va boshqalar.

Maktabgacha tarbiyachilarni vatanparvarlik tarbiyasida o‘yinlar

Axloqiy va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishda maktabgacha yoshdagi bolaga ta‘sir ko‘rsatishning eng muhim vositalaridan biri o‘ynaydi. Bolalarning jismoniy, aqliy, intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradigan folklor o‘yinlari bilan bir qatorda, maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida ham ta‘lim dasturlari muhim rol o‘ynaydi.

Biz fuqarolik fazilatlarini shakllantirmasdan to‘la huquqli shaxsni rivojlantira olmaymiz. Vatanparvarlik tarbiyasi juda erta boshlanadi - bola bog‘chasida, kichik Vatanga bo‘lgan muhabbat - inson tug‘ilib o‘sgan joy. Maktabgacha yoshdagi bolalarning vatanparvarlik tarbiyasi keng ko‘lamli vazifalarni hal qilishga qaratilgan: oila va ona yurtiga muhabbat, mehnatni hurmat qilish, mehnat, tarix va Vatan himoyachilari, milliy ramzlar, milliy bayramlar va an‘analar bilan tanishish.

Didaktik o‘yin bolalarni axloqiy tajribalarning mavjud shakllarida hozirgi hayot bilan kengroq tanishtirishga imkon beradi. Axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasi bo‘yicha didaktik o‘yin bolalarning turli xil faoliyati majmuasini ochishga imkon beradi: fikrlar, his-tuyg‘ular, tajribalar, hamdardlik, o‘yin muammosini hal qilishning faol usullarini izlash, ularni o‘yin shartlari va sharoitlariga bo‘ysundirish, o‘yindagi bolalarning munosabatlari. Taklif etilayotgan o‘yinlar va mashqlar o‘qituvchi, tarbiyachi-psixolog tomonidan ertalabki umumrivojlantiruvchi mashqlar, nonushta paytida, mashg‘ulotlar jarayonida, bolalarning erkin faoliyati davrida, kechki sayr vaqtida ha to‘la amalga oshiriladigan jarayondir.

Hozirgi vaqtda maktabgacha tarbiya jarayonida ma‘naviy va vatanparvarlik tarbiyasi masalalari ustuvor hisoblanadi, maktabgacha yoshdagi bolalarda vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish milliy madaniyatga va avlodlarning uzluksizligiga asoslangan. Bundan tashqari, yosh avlodni huquqiy taraqqiyot va ijtimoiylashtirish muammolariga ham katta e‘tibor qaratilmoqda. Vatanparvarlik tarbiyasi uchun bolalarning yoshlik davrini hisobga olgan holda turli xil usullar va ish shakllari qo‘llaniladi.

“Bizning bog‘chamiz”.

Maqsad: bolalarning bog‘chasi haqidagi bilimlarini mustahkamlashi, bolalar bog‘i, ishchi hodimlar haqida ular qanday vazifalarni bajaradilar, guruhi, musiqa zali va boshqalar qayerda joylashgan, guruhdoshlari haqida ma‘lumotlarga ega bo‘ladi va mustahkamlaydi.

Kerakli jihozlar: bolalar bog‘chasining fotosuratlari, bolalar haqida tasvirli ma‘lumotla, ishchi hodimlarning kasbi haqida nutqiy ma‘lumotlar keltirilgan matn(o‘qib beriladi).

O‘yinning borishi: fotosuratlar va rasmlardan bolalar kerakli ma‘lumotlarni bilib olishadi va qayta gapirishadi.

“Mening manzirim...”

Maqsad: bolalar o‘zlari yashayotgan shahri, ko‘chasini, uy manzilini, uy raqamini, telefon raqamini, nutqiy ravonlikda so‘zlash qobiliyati va bilimlarini shakllantirish, uy-joy huquqi, uyning daxlsizligi haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

Kerakli jihozlar: o‘yin to‘pi va avvalgdan tayyorlab olingan bir nechta savollar, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.

O‘yinning borishi: hamma aylanada turadi, tarbiyachi to‘pni bolaga uzatadi va aytadi: sen qayerda yashaysan?, sen yashaydigan shaharning nomi nima?, uy manzilingni bilasanmi? Kani sabollarga bola o‘z o‘rnida javob beradi va to‘pni keying bolaga uzatadi va hokazo.

“Kichik Vatan”

Maqsad: bolalarning kichik vatanlari yani yashab turgan shahri haqida, shahri tarixi, yodgorliklari va diqqatga sazovor joylari haqidagi bilimlarini ochib berish.

Kerakli jihozlar: rasm va vedio lavhalar, shahar fotosuratlari.

O‘yinning borishi: tarbiyachi rasmlar va vedio lavhalarni namoyish etadi. Savol-javob asosida o‘yin davom ettiriladi.

“O‘zbekiston bayrog‘i”

Maqsad: o‘z mamlakati bayrog‘i haqidagi bilimlarni mustahkamlashga ko‘maklashish bayroqlarning asosiy ranglarini tanish va ta‘riflash, ular nimani anglatishini bilib olish.

Kerakli jihozlar: ko‘k, qizil, oq va yashi ranglar, oy va o‘n ikki yulduz rasmi, rangli qog‘oz, yilim, qaychi.

O‘yinning borishi: tarbiyachi bolalarga O‘zbekiston bayrog‘ini ko‘rsatadi, tushuncha beradi va tasvirni olib tashlaydi. Bayroqidagi rangli, chiziqlar to‘g‘ri qo‘yishni taklif qiladi. Bolalar tasvirda ko‘rib eslab qolganlari bo‘yicha bayroq tasvirini xotirada tiklab, so‘ng uni qirqib yopishtirib bayroqni hosil qilasi.

“O‘zbekiston gerbi”

Maqsad: o‘z mamlakatining gerbi haqidagi bilimlarni mustahkamlashga hissa qo‘shish gerbda nima chizilganligi va bu nimani anglatishi haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

Kerakli jihozlar: 6-8 qismga bo‘lingan gerbning surati.

O‘yinning borishi: tarbiyachi bolalarga O‘zbekiston gerbini ko‘rsatadi va bolalarni rasm qismlaridan bitta gerbni tuzishga taklif qiladi.

“Oilangiz haqida gapiring”

Maqsad: o‘zingizni oila a‘zolaringiz orasida kabi tasavvur qilish. Oilaning inson hayotidagi ahamiyatini ko‘rsatish. Oila a‘zolari haqida gapirish, ular bilan faxrlanish, ularni sevish istagini shakllantirish.

Kerakli jihozlar: ota-onalar va oilaviy foto.

O‘yinning borishi: tarbiyachi tomonida bolalarga o‘z oila azolari haqida ma‘lumotlar berish, ularning ismi, yoshi, kasbi qayerda yashashi haqida ma‘lumotlar berishi kabi savol-javob bilan olib boriladi.

“Kim va qaysi mamlakatda yashaydi?”

Maqsad: bolalarning dunyoda yashaydigan odamlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, o‘z mamlakatini dunyoga tanitish haqidagi tushunchalarni shakllantirish.

Kerakli jihozlar: dunyoning turli mamlakatlari va xalqi bilan rasmlar va vedio lavhalar. Nutqni rivojlantirish., mantiqiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish.

O‘yinning borishi: tarbiyachi rasmlarni va lavhalarni ko‘rsatadi va bu odam qaysi mamlakatdan ekanligini va uni qanday atashini aniqlashni so‘raydi Xitoyliklar-Xitoyda, afrikalik-Afrikada.....

Xulosa

Bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik asos sifatida ta‘lim tarbiya jarayonida didaktik o‘yinlar yordamida ta‘lim tarbiya berish, Vatanga

muhabbat, sadoqat, yengilmaslik kabi tushunchalarni shakllantirishida katta rol o‘ynaydi.

Bu borada olib borilayotgan har qanday tashabbusning natijasini tahlil va o‘rganishlar ortidan rivojlantirib borishimiz to‘g‘ri va to‘liq yo‘lda ekanligimizni ko‘rsatib bermoqda.

Mamlakatimizda yosh avlodni vatanparvarlik ko‘nikmalarida tarbiyalash, o‘sib kelayotgan kelajagimiz ustunlarini mustahkam iroda va yengilmas kuch egasi etib shakllantirishda oila, mahalla, MT yoshudagi bolalarga didaktik o‘yinlar tashkillashtirish va uni amalga tadbiiq etish, bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda nafaqat ta‘lim jarayonini turli ko‘ngil ochar tadbirlar hamda vatan himoyachilari va shu kabi ko‘plab kasb egalari bilan uchrashuvlar, turli madaniy sayohatlarni amalga oshirish bilan ham rivojlantirib borishimiz mumkin bo‘ladi.

Foydalanulgan adabiyotlar

1. Мактабгача таълим муассасаларида таълим жараёнини мавзувий режалаштириш (катта гурух) Дастур тузувчилари: Л.Евстафева, Ш.Набиханова, С.Пак, Д.С.Усмонова, М.Р.Ашрабходжаева, Х.У.Ризаева, Л.Нуритдинова, Ф.Каримова, Г.Б.Мусаева, Г.М.Нурмухаммедова, М.Х.Мухамадалиева, Ф.А.Гайфулина. Тошкент.: 2018 йил.
2. БОЛАМ БАХТЛИ БЎЛСИН, ДЕСАНГИЗ...(ТАРБИЯ КИТОБИ) ЎФИЛ-ҚИЗИНГИЗ ТАРБИЯСИДА ДАВЛАТ СИЗГА МАДАДКОР. Т.: "МАЪНАВИЯТ" 2014. - 1-боб. - Биринчи суҳбат. - 12-63 бет.
3. Белобрыкина О.А. Речь и общение.- Ярославль: Академия К., 1998
4. Бондаренко А.К.Дидактические игры в детском саду М.Просвящение, 1991
5. Кожухова Л.Н. С любовью о доме. - Самара, 2002,

Elektron saytlar

1. uz.tierient.com